MI VÁRHATÓ 2024 NYARÁN, VALAMINT A 2024 ŐSZI LÉGÚTI SZEZON KEZDETÉN?

KIKNEK AJÁNLOTT A COVID-19 ELLENI VÉDŐOLTÁS?

Készítette az: Epidemiológiai és Surveillance Központ

A COVID-19 megbetegedések az eddigi megfigyelések szerint nem követik a megszokott légúti szezonális dinamikát, egy újonnan kialakult, sikeresen terjedő variáns az év bármely szakaszában új járványhullámot indíthat el. A sérülékeny lakosság COVID-19 elleni védőoltása népegészségügyi prioritás. Azt, hogy kiket és mikor javasolt beoltani egy adott országban, a nemzeti népegészségügyi hatóságok hozzák meg, mivel figyelembe kell venni azt is, hogy mikor, milyen és mennyi oltóanyag áll majd az adott országban rendelkezésre a kockázati csoportok beoltására.

2023 nyarán megfigyelhető volt **Európában**, hogy **az újabb SARS-CoV-2 variáns által okozott új COVID-19 járványhullám már augusztusban (2023. 31-35. hét) elindult (1.ábra)**, majd később ennek a hullámnak egy második csúcsát detektálhattuk decemberben.
Ehhez képest 2024 nyarán még korábban, már a 20. hét után emelkedni kezdett jónéhány országban (Írország, Dánia, Németország, Hollandia, Luxembourg, Spanyolország, Görögország) a SARS-CoV-2 pozitivitási arány az alapellátásban.
A járványügyi helyzet változékonysága fokozott figyelmet igényel, ezért **nyáron is folytatjuk az akut légúti megbetegedések és az azokat okozó vírusok és variánsaik hazai előfordulásának monitorozását.**

1.ábra

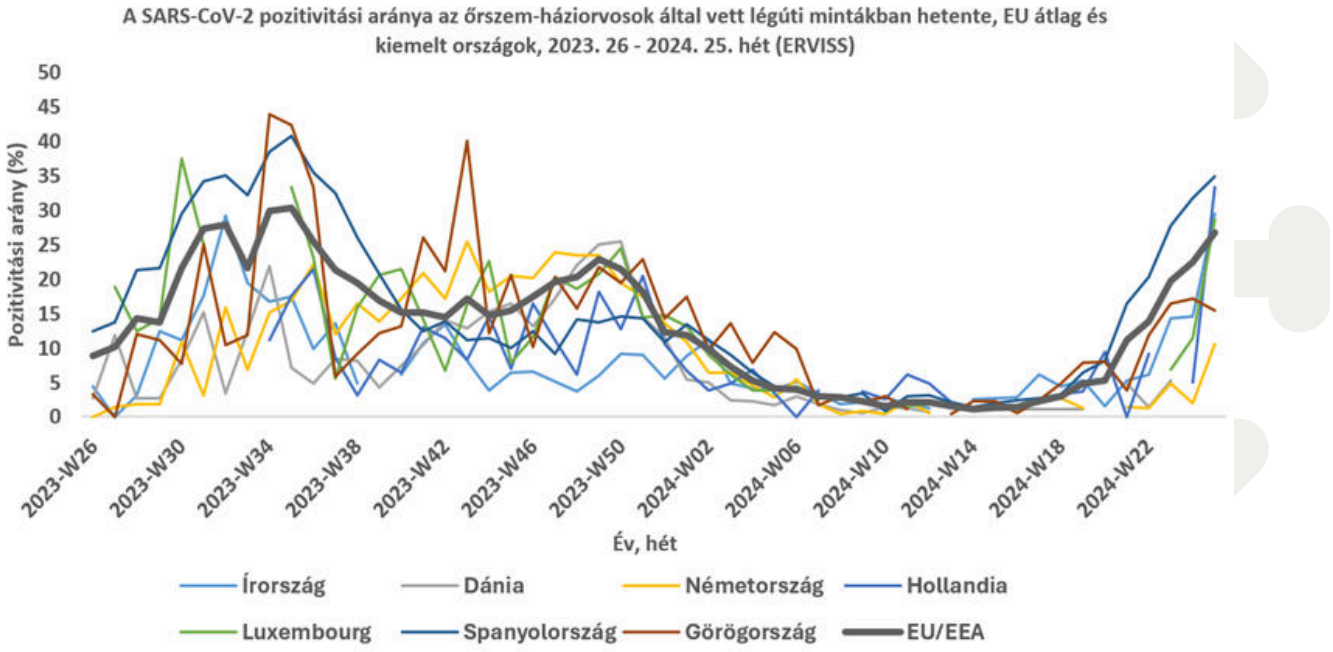

Forrás: ERVISS database (2024)

Az Európai Betegségmegelőzési és Járványügyi Központ (ECDC) 2024. **26. heti jelentése** szerint a 2024. **22. hetéig** észlelt **igen alacsony SARS-CoV-2 aktivitástkövetően** a 25. héten már néhány jelentést tevő országban is azt mutatják az alap- és a kórházi ellátási adatok, hogy **emelkedik a SARS-CoV-2-pozitivitási arány** a súlyos alapbetegséggel küzdők és a 65 éven felüliek körében, bár a Covid-19 miatt történő kórházi felvétel, az intenzívterápiás igény és a következményes halálozás még alacsony szintű (ECDC, 2024). Az **alapellátásban az összevont** SARS-CoV-2-pozitivitási **arány 27%** (medián 11%; interkvartilis terjedelem: 0 – 29%), négy országban 20%-nál magasabb értéket regisztráltak az adott héten.

RRF-2.3.1-21-2022-00006 Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium projekt

Széchenyi Terv Plusz Építsük együtt Magyarországot! | Magyarország Kormánya | Az Európai Unió finanszírozásával NextGeneration EU

A kórházi ellátást igénylő súlyos akut légúti fertőzések (SARI) esetén az összevont SARS-CoV-2-pozitivitási **arány 17%-**nak adódott (medián 21%; interkvartilis terjedelem: 12 – 36%), három országban 20% felett alakult.

Ezen adatok alapján az ECDC is azt javasolja, hogy **folyamatos megfigyelés alatt kell tartani a SARS-CoV-2 előfordulását, még a nyári időszakban is.** Azért, hogy követhető legyen a SARS-CoV-2 variánsok hatása a járványügyi helyzetre (és az oltások eredményessége), fontos mikrobiológiai mintát venni a klinikai esetdefiníciónak megfelelő covid-gyanús betegektől, és gondoskodni kell a minták molekuláris elemzéséről is, így megállapítható lesz a SARS-CoV-2 variánsok előfordulása, dominanciaváltása az adott területen.

A COVID-19 aktivitásának fokozódása figyelhető meg az Egyesült Államok (2. ábra) és **Nagy-Britannia** 2024 júniusában publikált surveillance-adatainál is **(3. ábra)**, melyek azt mutatják, hogy ezekben az országokban is **emelkedőben** van a COVID-19 megbetegedések gyakorisága.

2. ábra. A COVID-19 terjedését jelző korai mutatók és súlyossági indikátorok.

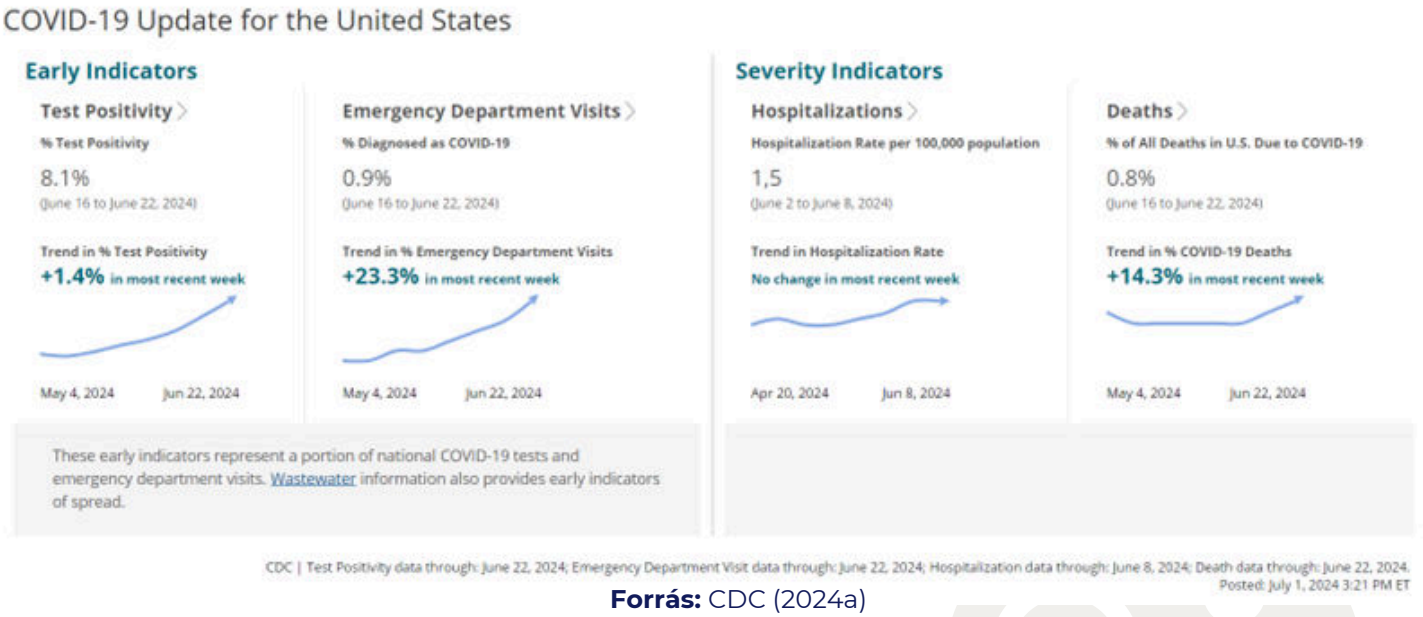

Forrás: CDC (2024a)

3.ábra. Az influenza-, a SARS-CoV-2-, az RS- és a rhinovírus heti pozitivitási aránya (%)
(Anglia, 2023.25 – 2024.25. hét)

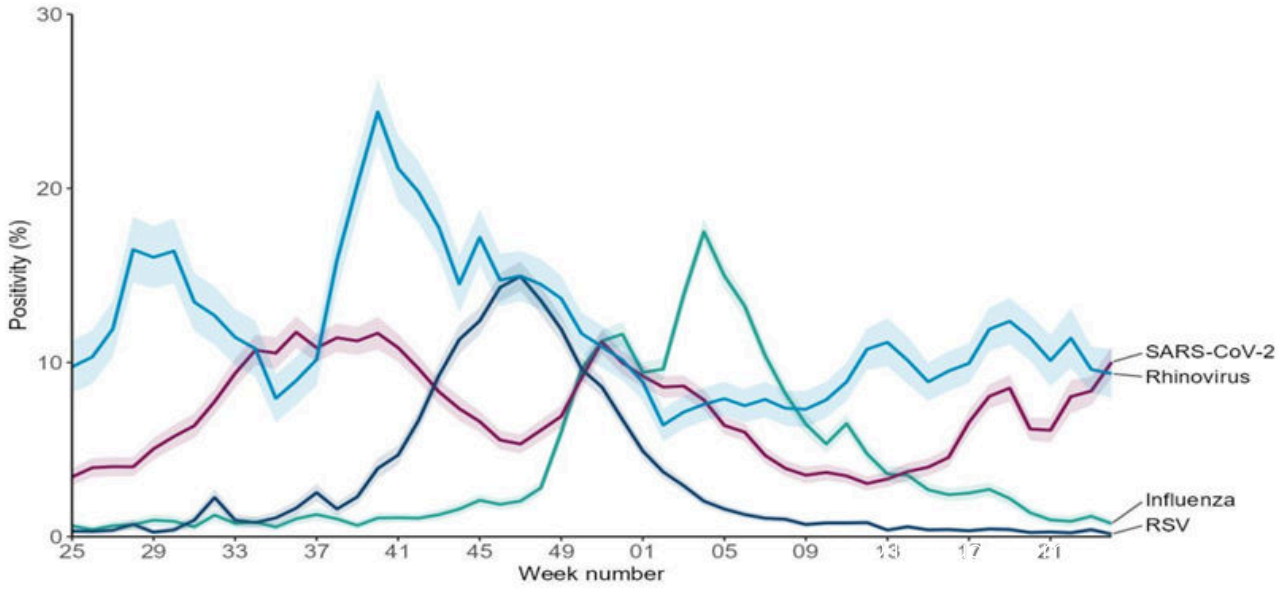

Forrás: UK Health Security Agency (2024a**)**

RRF-2.3.1-21-2022-00006 Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium projekt

Széchenyi Terv Plusz Építsük együtt Magyarországot!
Magyarország Kormánya
Az Európai Unió finanszírozásával NextGeneration EU

A WHO 2024 június 28-i összefoglalója és a június 17-i helyzetjelentés szerint világszerte az Omicron egy éve feltűnt **JN.1 alvariánsa volt még a nyár elején a leggyakrabban előforduló**, de már emelkedik a **KP.2** és a **KP.3** alvariánsok részaránya is (WHO 2024a, WHO 2024b).
Ez azért is fontos, mert a SARS-CoV-2 újabb variánsainak felbukkanásakor mindig kérdéses az, hogy az addig alkalmazott oltóanyag eredményesen előzi-e meg az új variáns által okozott megbetegedéseket. Már születtek olyan friss vakcina-eredményességi vizsgálatok, melyek azt bizonyítják, hogy a COVID-19 miatt történő kórházi ápolás megelőzésében az előző szezonra kifejlesztett frissített mRNS-alapú vakcinák a JN.1 ellen védenek ugyan, de kevésbé eredményesen, mint a korábbi (pl. EG.5.1 vagy egyéb XBB) alvariánsok ellen (UK Health Security Agency, 2024b).

2023 ősze óta, 2024 júliusáig még nem változott az EU-ban a COVID-19 elleni **vakcinakínálat**: jelenleg is az **XBB.1 Omicron-alvariánssal frissített** Pfizer (Comirnaty) és Moderna (Spikevax) mRNS-alapú oltóanyaga mellett a NOVAVAX (Nuvaxovid) fehérje alegységvakcinája van forgalomban (EMA, 2024). Az oltóanyag gyártók azonban már készülnek az őszre frissített, új összetételű vakcinákkal is.

A vakcinaeredményességi vizsgálatok többszörösen megerősítették, hogy a SARS-CoV-2 elleni természetes és/vagy mesterséges immunitás hónapok alatt jelentősen hanyatlik, így megerősödni látszik az az elv, hogy **a súlyos megbetegedés magasabb kockázatának kitett lakosságcsoportokat 6-12 havonta ismételten oltani kell COVID-19 ellen.**

Az **Egészségügyi Világszervezet** 2023. évi átdolgozott ajánlása (WHO, 2023) szerint:

- Egy adag frissített vakcina ajánlott azok számára, akik még soha nem kaptak COVID-19 vakcinát, különösen azok számára, akiknél nagy a súlyos betegségek kockázata, például idősek, krónikus betegségben szenvedő felnőttek, immunhiányos állapotú egyének és egészségügyi dolgozók, akik közvetlen kapcsolatba kerültek a betegekkel.
- Egy adag ajánlott a **várandósok**nak a terhesség alatt.
- **Újraoltás** 6-12 hónappal a legutóbbi adag beadása után javasolt az **idősebb** felnőttek, **társbetegségben szenvedő** felnőttek, **immunhiányos** személyek és a betegekkel közvetlenül érintkező **egészségügyi dolgozók** esetében.
- Egészséges felnőtteknek, serdülőknek és gyermekeknek rutinszerűen nem javasolt az újraoltás.

Az **Egyesült Államok Betegségfelügyelő és -megelőző Központja** (CDC, 2024b) a WHO ajánlását annyiban egészíti ki, hogy:

- Közepesen vagy súlyosan immunhiányos emberek további adagokat kaphatnak a frissített COVID-19 oltásból.
- a 65 éves és idősebb embereknek, akik egy adagot kaptak bármilyen frissített 2023-2024-es COVID-19 oltásból (Pfizer-BioNTech, Moderna vagy Novavax), további egy adagot kell kapniuk ebben a szezonban egy frissített összetételű COVID-19 oltásból, legalább 4 hónappal az előző adag után.

Az **Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ** (ECDC, 2024b) 2024. március 13-tól érvényes ajánlása szerint:

- a súlyos betegség kockázatának kitett személyek, például
  - a 60 év felettiek és
  - életkortól függetlenül az egyéb sérülékeny személyek (például az alapbetegségben szenvedők vagy a legyengült immunrendszerűek) védelmére kell elsősorban összpontosítani.
  - A magas kockázatú csoportok közé tartoznak az alapbetegségben (azaz krónikus légzőszervi, szív- és érrendszeri, máj- illetve vesebetegségben, cukorbetegségben, elhízásban, krónikus neurológiai betegségben, immunszuppresszióban) szenvedő, hat hónapos és idősebb személyek, valamint
  - a tartós ápolást-gondozást nyújtó intézményekben lakók.
- fontolóra kell venni az egészségügyi és szociális dolgozók beoltását;

A végső döntést arról, **hogy kiket és mikor javasolt beoltani egy adott országban, a nemzeti népegészségügyi hatóságok hozzák meg, mivel figyelembe kell venni azt, hogy mikor, milyen és mennyi oltóanyag áll az adott országban rendelkezésre a kockázati csoportok beoltására.** A megfelelő időzítéshez továbbá olyan tényezőket kell figyelembe venni, mint a fertőzés terjedése, a COVID-19 különböző populációkra gyakorolt hatása és az új alvariánsok megjelenése. **A megalapozott népegészségügyi döntés jól működő, nagy felbontású, fejlett surveillance rendszert igényel.**

RRF-2.3.1-21-2022-00006 Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium projekt

Széchenyi Terv Plusz Építsük együtt Magyarországot!
Magyarország Kormánya
Az Európai Unió finanszírozásával NextGeneration EU

A surveillance adatok birtokában lehet pl. eldönteni és a COVID-19-oltási kampányokra vonatkozó nemzeti ajánlásokban rögzíteni azt, hogy a korhatár egy adott országban más országoktól eltérő legyen.

Egyes országokban a védőoltást ugyanannak a korcsoportnak javasolják, mint az éves influenza elleni vakcinázást. Az influenza, valamint a COVID-19 elleni védőoltási kampányokat ugyanakkor nem javasolt azonos időszakra, pl. októberre időzíteni, mivel **a COVID-19 járvány jellemzően lényegesen korábban kezdődik el és éri el a csúcsát, mint az influenza.**

Irodalmak

CDC. (2024). COVID Data tracker. https://covid.cdc.gov/covid-data-tracker/#datatracker-home (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

CDC. (2024b) Stay up to date. https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/stay-up-to-date.html (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

ECDC. (2024a). Weekly Communicable Disease Threats Report, week 26, 22-28 June, 2024; https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/communicable-disease-threats-report-week-26-2024.pdf (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

ECDC. (2024b). https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/questions-answers/questions-and-answers-vaccines (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

EMA (2024). Authorized COVID-19 vaccines. https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory-overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/covid-19-medicines#covid-19-vaccines-section

ERVISS database. (2024). EU Respiratory viruses weekly data. https://github.com/EU-ECDC/Respiratory_viruses_weekly_data/tree/main/data (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

UK Health Security Agency. (2024a). National flu and COVID-19 surveillance reports: 2023 to 2024 season. https://www.gov.uk/government/statistics/national-flu-and-covid-19-surveillance-reports-2023-to-2024-season (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

UK Health Security Agency. (2024b). COVID-19 vaccine surveillance report Week 17 https://assets.publishing.service.gov.uk/media/662a43ed55e1582b6ca7e5ec/Vaccine_surveillance_report_2024_week_17.pdf(Megtekintés ideje: 2024.07.16)

WHO. (2023). WHO SAGE Roadmap for prioritizing uses of COVID-19 vaccines https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-Vaccines-SAGE-Prioritization-2023.1 (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

WHO. (2024a). Tracking SARS-COV-2 variants. https://www.who.int/activities/tracking-SARS-CoV-2-variants (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

WHO. (2024b). COVID-19 epidemiological update – 17 June 2024 https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports (Megtekintés ideje: 2024.07.16)

Széchenyi Terv Plusz Építsük együtt Magyarországot! | Magyarország Kormánya | Az Európai Unió finanszírozásával NextGeneration EU